

دوره ششم تقوینیه

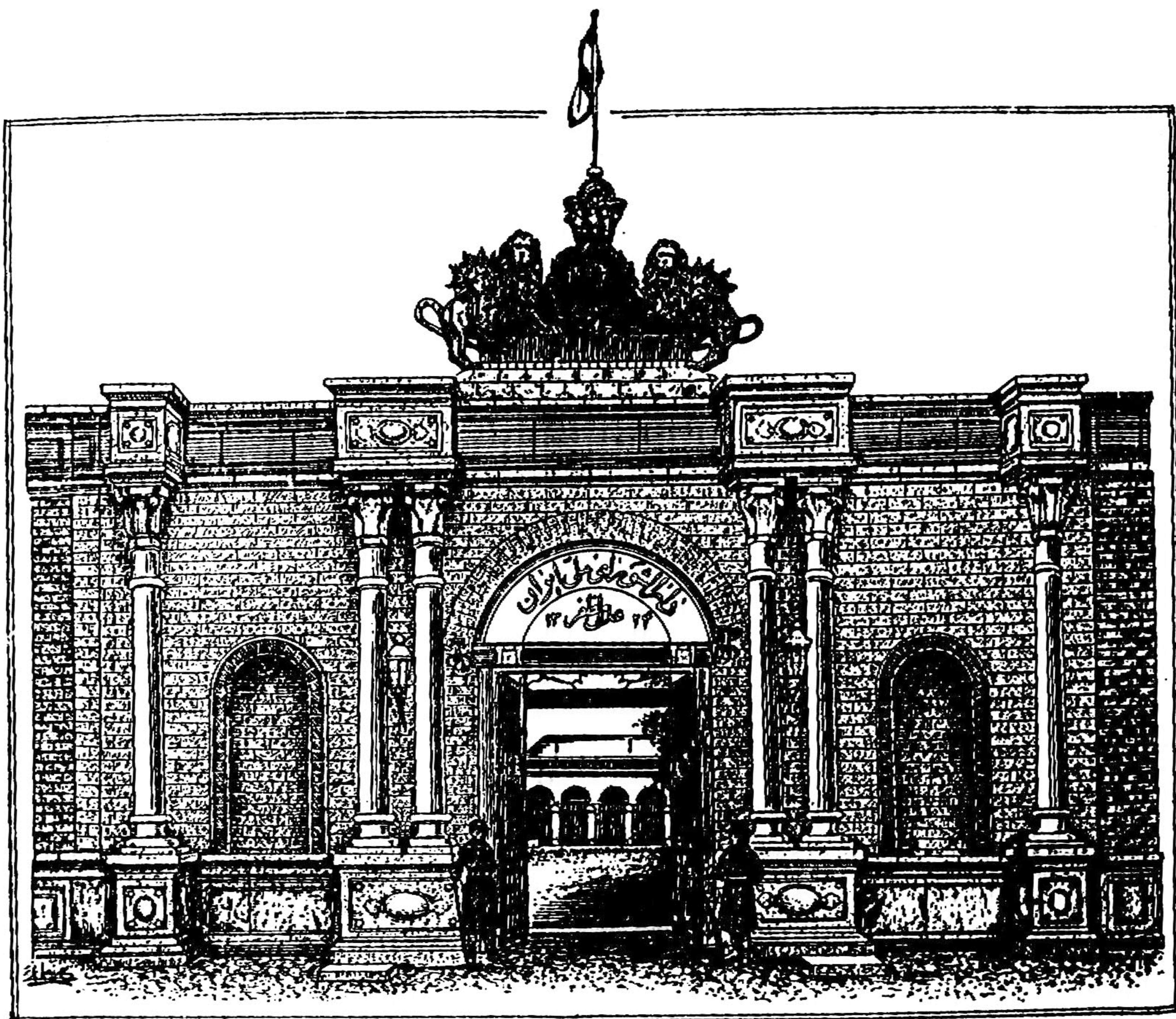
<p>جلسه ۲۲۴</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۱۸۹</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه بیله در شنبه ۲۸ اسفند ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۶ رمضان المبارک ۱۳۴۶</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمت اشتراك داخله ایران سالانه ده تومان خارج " دوازده تومان قیمت تک شماره یک لراک</p>

فهرست مدارک

الی صفحه	از صفحه	عنوان	شماره
۳۹۸۲	۳۹۸۰	نصوب مرخصی آقایان افخمی - قوام - طلوع - ایقوانی - مقدم - امیر اسدالله خان عامری	۱
۳۹۹۴	۳۹۸۲	بقیه شور اسبت بنجر کیسیون قوانین عدلیه راجع به قطع دعاوی از طریق حکمیت	۲

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس لیلہ دو شنبہ ۲۸ اسفند ماہ ۱۳۰۶ مطابق ۲۶ رمضان المبارک ۱۳۴۶

جلسہ ۲۲۴

(مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته بریاست آقای
 نقی زاده نایب رئیس تشکیل گردید)
 (و صورت جلسه لیلہ یکشنبه ۲۵ اسفند ماہ
 را آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)

غائب با اجازه جلسه قبل
 آقای بحی خان زنکنه
 غائبین بی اجازه جلسه قبل
 آقاییان : دکتر سنک - شیروانی - اسدی - حاج میرزا

حبیب‌الله امین - اعظمی - پالیزی - قوام شبرازی - مهدوی
طباطبائی و کیلی - حاج حسن آقا ملک - جوانشیر - میرزا
حسن خان وثوق - محمود رضا - دیوان بیکی - افخمی -
حاج غلامحسین ملک - آیه الله زاده اصفهانی
در آمدگان بی اجازه جلسه قبل

آقایان: خطیبی - شریعتزاده

نایب رئیس - آقای عمادی

عمادی - بنده دو فقره عرض دارم یکی در صورت
مجلس که حالا عرض میکنم و یکی هم در دستور که
يك تقاضائی است که پیشنهادش میشود. اما در صورت
مجلس نوشته اند آقای دکتر سنك غائب بی اجازه است
در حالیکه توسط بنده بواسطه عذر موجهی که بعرض
رسید است اجازه شاف داده شده است بمقام ریاست
این است که حالا تذکر دادم که بعد از آنکه بکمیسون
عرایض رفت معتذر به عذر موجه باشند اما موضوع
دیگر راجع بدستور است که اگر اجازه میفرمائید حالا
و الا در موقعش عرض میکنم.

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - راجع به خبر مرخصی آقای دکتر سنك
چون چند جلسه است که کمیسون عرایض تشکیل نشده
خبرش در آنجا مانده البته بعد از تشکیل اجازه داده
خواهد شد.

نایب رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - آقای خطیبی در جلسه قبل کسالت
داشتند و بوسیله بنده از مقام ریاست استعفاء کردند
کتباً هم بعرض رسید استدعا میکنم مقرر فرمایند در صورت
جلسه اصلاح کنند.

نایب رئیس - آقای عباس میرزا

عباس میرزا - آقای آیه الله زاده را در جلسه قبل
غائب بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان کسالت
داشتند و تقاضای اجازه هم با تصدیق طبیب کرده اند.

نایب رئیس - صورت مجلس مخالی ندارد؟

جمعی از نمایندگان - خبر دستور

نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد

وزیر مالیه - خاطر محترم آقایان مستحضر است
عقربند تاریخ دهم اردی بهشت میرسد و تاریخ دهم اردی بهشت
تاریخ انقضای قسمت اعظم از عهد نامه هائی است که
دولت ایران با دول خارجه داشته است...

دستی - تمام عهد نامه ها

وزیر مالیه - بده تمام آنها بابتی قبل از آن تاریخ
عهد جدید با دول خارجه هبنی بر اصولی که دولت
ایران ایجاد کرده است و اساس آن هبنی بر الغاء
کاپیتولاسیون و تثبیت تعرفه گمرکی جدید که يك تعرفه
مستقلی است امضاء شود. قسمتهای دیگر که مربوط
بامور قضائی است جریان خودش را دارد و الحمدلله
خیلی هم خوب پیش می رود. در موضوع تعرفه
گمرکی امشب در ضمن این لایحه بنده يك تعرفه
تقدیم مجلس میکنم که در حقیقت تعرفه مستقل مملکتی
ما است (نمایندگان - احسنت احسنت) این تعرفه چنانچه
مرسوم تمام تعرفه های مستقله است برای هر عنوانی از
مال التجاره دارای يك حد اقلی است و يك حداکثری
که پس از تصویب و قانونی شدن آن دولت مخیر خواهد
بود بر حسب اجازه که مجلس خواهد داد عهدی را
که با دول خارجه میخواهد نسبت تعرفه به بندد بسته
بمقتضیات و مصالح اقتصادی و سیاسی در حدود این
حد اقل و اکثر با آنها منعقد کنند و چنانکه این
جا عرض و تقاضا شده است اگر در دهم اردی بهشت
يك دولی باشند که با ما عهد گمرکی نداشته باشند
البته حداکثر این تعرفه نسبت بانها مجری خواهد شد
يك فقره لایحه است راجع باستعفاء از مجلس برای
اعتبار خرید کشتی که قبلاً هم بعرض آقایان رسیده است
و خاطر محترم آقایان مستحضر است اعتباری که میبایستی
نامین بکنند این کار را هم برای خرید کشتی و هم تعمیر

کشتی های موجود در خلیج در بودجه ۱۳۰۷
پیش بینی کرده ایم ولی برای این که تأخیر نشود
و موجب يك لایحه جدا گانه بنده استعفاء کرده
ام که به فوریت بتوانیم تعهدات لازمه را نسبت
بخرید کشتی و تعمیر آنها و آوردن متخصص که در
لایحه عرض شده است بکنیم که وقت از دست نرود
و البته آقایان مستحضرند که این مطلب تا چه اندازه
مؤثر در امنیت خلیج فارس است (نمایندگان - صحیح)
امنیت خلیج فارس هم از نقطه نظر مملکتی حائز يك
درجه مهمی است و هم از نقطه نظر عوائد برای اینکه
تا خلیج فارس کاملاً امن نباشد چاقچاقی و قاچاق عوائدی
برای ما باقی نمیگذارد باین ملاحظه بنده تقاضای فوریت
نسبت باین لایحه میکنم و البته چون آقای وزیر عدلیه
يك لایحه خیلی مهمی در دست دارند بنده حق تقدم را
برای ایشان قائل میشوم ولی تقاضا میکنم که بمجرد
اینکه از این مسئله فراغت حاصل شد این لایحه بطور
فوریت در مجلس مطرح شود. يك لایحه دیگری هم هست
که خیلی میل داشتم بنده این لایحه را فردا شب تقدیم
کنم. باشم که همراهش بودجه کل مملکتی را بدهم بودجه
مملکتی را امشب خیال داشتم بیاورم متأسفانه امشب
رسید ولی فردا شب تقدیم خواهد شد این لایحه
هم مربوط به بودجه ۱۳۰۷ که خاطر آقایان از مطالعه
بودجه مستحضر خواهد شد که برای يك قسمت عمده
از مؤسسات و مسائل مهم در بودجه ۱۳۰۷ يك
اضافاتی بر تصویبات ۱۳۰۶ ما قائل شده ایم سه چهار
رقم از این اضافات مربوط بیک مؤسساتی است که
تشکیلات باید بدهند و این تشکیلات را باید از اول
سال بدهند و اگر تصویب لایحه بودجه کل مملکتی
که در تحت مطالعه آقایان خواهد بود يك ماه چهل
روز طول بکشد و شروع باین امر نشود يك مصالح
عمده از ما فوت میشود و آن راجع به اضافاتی است
که برای نظمی قائل شده ایم راجع به اضافاتی است

که برای امنیت قائل شده ایم. راجع به اعتباری است
که برای بودجه حکومت خوزستان قائل شده ایم راجع
به اعتباریست که برای خرید خانه برای سفارت خانهای
خودمان که در سه نقطه مهم که پاریس و لندن و
آنقره باشد قائل شده ایم و صد هزار تومان راجع به
توسعه و خرید ماشین برای ضرابخانه است این
پنج قلم را بنده از لایحه بودجه کل مملکتی استخراج
کردم و موجب لایحه جدا گانه تقدیم میکنم که این را هم
تقاضای فوریتش را میکنم ولی همان ترتیبی که عرض
کردم در درجه دوم بعد از این لایحه اولی و هر دو
بعد از تمام لایحه آقای وزیر عدلیه باشد.

(پیشنهاد آقای عمادی بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میبایم که لایحه بودجه مجلس را در این
جلسه مقدم فرمایند و پس از ختم آن لایحه تعیین حکم
جزو دستور باشد

عمادی - يك قسمت از عرایض را قبلاً عرض کردم
بنده کاملاً موافقم با لایحه تعیین حکم و سایر لواحق که
از طرف دولت می آید زیرا البته نسبت به اطمینان کامل
و صلاح خود این هیئت دولت است اغلب لواحقشان
(یعنی غیر از این نیست) که می آید بر طبق مصلحت
جامعه و مملکت است البته اگر چنانچه توضیحاتی لازم
است راه حلش دار الشوری است بایست بیاید این جا
چیزهایی برش بیفزایند یا تقلیل کنند ولی چیزی که
میخواستم عرض کنم راجع باین پیشنهاد این است که
علت تقدیم این پیشنهاد بواسطه این است که چون
حقوق فروردین مستخدمین مجلس را آقای وزیر مالیه
ادا نخواهند فرمود و اغلب این مستخدمین مجلس فقیرند
و حقوقشان را بتدریج از اداره مباشرت میگیرند حتی بین
وکلای هم هستند که برای وقعات متعدده که برایشان
اتفاق می افتد مجبور میشوند بیایند اینجا و از اداره
مباشرت مساعدت میگیرند...

دستی - ما نمیگیریم

عمادی - شما نمیگیرید بعضیها میگیرند مقصود بنده این است که لایحه بودجه مجلس تمام شود بعد بلافاصله لایحه تعیین حکم بیاید مگر این که برای نامین این مطلب آقایان فردا شب را جلسه کنند و اگر به جلسه فردا شب رای بدهند بنده استرداد میکنم.

نایب رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - در باب دستور بنده عرضی نداشتم

جمعی از نمایندگان - فردا شب هم جلسه هست عمادی - اگر جلسه هست پس بنده استرداد میکنم

نایب رئیس - آقای رفیع

رفیع - بنده عرضی ندارم برای جواب این پیشنهاد اجازه خواستم

نایب رئیس - چند فقره خبر کمیسیون مرخصی است قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای افخمی بمناسبت کسالت برای عمل و معالجه از پانزدهم فروردین سه ماه اجازه مرخصی خواسته اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و خبر آرا تقدیم مجلس میباشد

نایب رئیس - آقای عراقی

عراقی - موافقم

نایب رئیس - آقای امیرحسین خان

امیرحسینخان - موافقم

نایب رئیس - مخالفی ندارد رای گرفته میشود به مفاد این خبر آقای موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد

(خبر دیگر راجع بر مرخصی آقای قوام شیرازی بشرح ذیل قرائت شد)

نماینده محترم آقای قوام شیرازی برای رسیدگی

بامور شخصی اجازه دو ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده ضمناً حقوق خودشان را بکتابخانه مجلس تخصیص داده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آن را تقدیم میباشد

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

نایب رئیس - آقای عدل

عدل - موافقم

نایب رئیس - رای گرفته میشود مفاد این خبر آقایالی

که تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

خبر راجع بر مرخصی آقای طلوع نماینده محترم آقای محمود رضا طلوع بواسطه امتداد کسالت مزاج از روز ششم اسفند بیست روز تقاضای مرخصی کردند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و خبر آن را تقدیم میباشد

نایب رئیس - آقای دادگر

دادگر - موافقم

نایب رئیس - مخالفی ندارد؟

بعضی از نمایندگان - خبر

نایب رئیس - آقایانی که با مفاد خبر کمیسیون

موافقتند قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

(خبر مرخصی آقای لبقوانی بشرح ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای لبقوانی بعلت کسالت مزاج و لزوم معالجه که نماینده محترم آقای دکتر رفیع خانبابا امین هم تصدیق فرمودند که از اول خرداد الی آخر تیرماه که دو ماه باشد تقاضای مرخصی نموده کمیسیون عذر معزی الیه را موجه دانسته با دو ماه مرخصی

ایشان موافق اینک خبر آن را تقدیم مجلس مقدس می نماید

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده نه اینکه بخواهم نسبت به مرخصی آقای لبقوانی مخالفت کنم ولی خواستم از محترم کمیسیون عریض سوال کنم که صورت این آقایان که آخر دوره مرخصی میکنند ملاحظه فرموده اند که یکمربته اول تیرماه مجلس تعطیل نشود؟ نمایندگان محترم هم مرخصی میکنند مجلس از اکثریت می افتد. لا اقل مجلس تا ۲۲ مرداد باید باقی باشد میخواستم عرض کنم آنها را که مرخصی گرفته اند و همینطور آنها را که نمی آیند در نظر بگیرند که مجلس از اکثریت نیفتد

محترم کمیسیون عریض و مرخصی - بک تذکری نماینده محترم می دم و از موقع استفاده میکنم از بدو تشکیل کمیسیون عریض فعلی حتی الامکان سعی کرده است با مرخصی ها موافقت نکند ولی متأسفانه وقتی خبر رد به مجلس میآید قبول میشود کمیسیون عریض هم که زیادتر از پنجاه نفر نیستند و البته مسؤلیت آنها هم زیادتر است مرخصی هائی را که رد میکنند مجلس رای میدهد و قبول میکند بنا بر این کمیسیون عریض هم مجبور است با احترام عقاید اکثریت مرخصی هائی که می آید تصویب کند راجع به غیبت اشخاصی هم که حاضر نمیشوند آن تقصیر با کمیسیون عریض نیست حالا بعضیها ناخوش و سرریزند یا حقیقتاً همانطور که عقیده حضرات عالی است بنده بالصراحه عرض میکنم که نسبت به مجلس بی اعتنا هستند اما بطوری که ملاحظه میفرمائید ده دوازده عریضه دیگر راجع بر مرخصی به کمیسیون عریض رسیده است و خیلی خوشوقتم که دو سه جلسه بیشتر کمیسیون عریض نخواهد داشت و آنها پیش از دو سه نای آنها

تصویب نخواهد شد نایب رئیس - رای گرفته میشود مفاد خبر کمیسیون عریض راجع بر مرخصی آقای لبقوانی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد خبر دیگر

(بنحو ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای مقدم برای سرکشی بامورات خانوادگی و اینکه پس از فوت مرحوم پدرشان بمحل زفته اند و توانسته اند بامور شخصی رسیدگی نمایند و تاکنون هم تقاضای مرخصی نکرده اند از ۱۶ خرداد الی دو ماه تقاضای مرخصی نموده کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آن را تقدیم مجلس میباشد

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - عرض کنم بنده با کمال ارادتی که به آقای مقدم دارم و مخصوصاً نمایندگان آذربایجان بنده می بینم که همه آقایان نمایندگان اصراری دارند که اجازه بگیرند و بنده میترسم که در آخر مجلس دیگر وکیل آذربایجان اینجا نباشد که دفع از حقوق آنها بکنند...

عدل - بنده خدمتتان هستم.

روحی - فقط آقای عدل هستند آنها هم بفکر خودشان بیشتر هستند تا بفکر مردم این است که بنده تذکر می دم که لا اقل یکقدری تخفیف بدهند بر مرخصی هایشان زیرا بدون استثناء آقایان نمایندگان آذربایجان اجازه خواسته اند و این برای ابالت با عظمت آذربایجان خوب نیست.

مخبر - اولاً از نماینده محترم تقاضا دارم کلمات زننده نسبت بیدک نماینده استعمال نکنند آقای قائم مقام وکیل محترم میرزی هستند و از همان ملت هم انتخاب شده اند نالیاً راجع به آقای مقدم ایشان ایوی شان فوت شده و تاکنون هم مرخصی نکرده اند ولی در اثر بیک پیش آمد ناگواری که برایشان

اتفاق افتاده و در محل کار هایشان بطور کلی مختل است از این نقطه نظر کمیسیون عذرشان را موجه تشخیص داد پدرش مرده، امورش مختل، اگر این عذر موجه نباشد پس چی عذر موجه است؟

نایب رئیس - آقایانیکه مفادخبر کمیسیون را تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر بر خاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

(خبر دیگر بترتیب ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای امیر اسدالله خان عسری راجع بخبر رد شده خود دایر بر مرخصی ۱۵ روزه خود بشرح تقاضا نامه که ضمیمه این خبر است از کمیسیون تجدید نظر خواسته کمیسیون نیز مراسله نماینده محترم را تحت مطالعه در آورده و عذر ایشان را موجه دانسته از تاریخ ۱۱ مهر الی ۲۶ مهر مرخصی ایشان را تصویب و خبر آن را تقدیم مجلس مقدس میباید

نایب رئیس - رای میگیریم بمفاد این خبر آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد آقای استرآبادی پیشنهاد

کرده اند انعام مستخدمین در درجه اول باشد

(پیشنهاد مزبور بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم انعام و عیدی مستخدمین جزء در درجه اول جزو دستور باشد

نایب رئیس - آقای استرآبادی

معتضد استرآبادی - بنده تصدیق میکنم که همه لوابجی که در مجلس هست مهم است مخصوصا این سه فقره که در دست است که باید در ظرف امشب و فردا شب بگذرد ولی میخواستم عرض کنم چون این مستخدمین جزء يك مردمان فقیری هستند اگر این عیدی بانها داده میشود باید یکموقمی داده شود که به يك مصرفی رسانند یعنی

(بترتیب ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میشود قسمت ۱ از ماده هشتم این طور اصلاح شود :

هرگاه حکم مشترك حاضر نشود دو حکم دیگر رسیدگی کرده رای خود را در ظرف پنج روز خواهند داد و در صورت عدم توافق محکمه بتقاضای یکی از متداعیین بر طبق ماده ۴ حکم مشترك دیگری تعیین میباید

نایب رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - این پیشنهاد بنده در حقیقت اصلاح عبارتی است زیرا در قسمت اول نوشته شده حکم مشترك اگر حاضر نشود دو حکم دیگر رای بدهند. البته اگر توافق بکنند رای میدهند ولی ممکن است توافق نکنند و رای بدهند رای هم محتاج به اکثریت است و این عبارتی که نوشته شده درست معنی را نمیرساند و اگر عبارت اینطور نوشته شود دو حکم دیگر اگر موافقت کردند رسیدگی میکنند و الا محکمه بتقاضای یکی از متداعیین حکم مشترك دیگری تعیین می نماید

خبر - پیشنهاد آقا را بنده قبول میکنم

مدرس - آقا بنده اجازه میخواهم آقایان بلند نیستند عضو کمیسیون هم هستیم

وزیر عدلیه - پیشنهاد را مجددا بخوانید

(پیشنهاد آقای دکتر طاهری مجددا قرائت شد)

نایب رئیس - مخالفید

مدرس - بلی

نایب رئیس - بفرمایید

مدرس - عرض میشود این الا دو فرد دارد آقای

طاهری منحصرش ساختند بیک فرد يك فردش عدم توافق حکم است يك فردش مسامحه حکم است در کار و در رای دادن اگر منحصر بنان فردش کنیم که

فرمودند يك فرد عدم توافق را میگیرد لکن يك فرد دیگر را که مسامحه و ملاحظه باشد نمیگیرد لذا عرض عدم توافق الا نوشتیم که هر دو فرد را شامل شود اعم از اینکه توافق نکنند یا مسامحه و ملاحظه در کار بکنند وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم که اگر عدم توافق را جلوز بگذارند آنوقت رفع این اشکال هم خواهد شد باین شکل: دو حکم دیگر رسیدگی کرده رای خود را در صورت توافق در ظرف پنجروز خواهند داد والا تا آخر ماده. و اگر عبارت در صورت توافق راجلو ن بگذارند هم رفع محظور میشود و هم پیشنهاد آقای درست خواهد شد

خبر - بنده هم موافق هستم

نایب رئیس - این را قبول میکنید؟

خبر - بلی

نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد

(بمضمون ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم در قسمت الف بعد از جمله رسیدگی کرده نوشته شود در صورت توافق

نایب رئیس - آقای بامداد

بامداد - بنده همین نظری که اخیرا اتخاذ شد پیشنهاد کرده بودم که تأمین شد

نایب رئیس - پیشنهاد آقای غلامحسین میرزا

یک نفر از نمایندگان - نیستند

وزیر عدلیه - بخوانید ببینیم چیست

فهمی - پیشنهاد ایشان را بنده قبول میکنم

(بمضمون ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم در ماده هشت در قسمت (ب) سطر ۳

عوض از تاریخ پنجروز نوشته شود تا پنجروز

وزیر عدلیه - اصلا این غلط مطبوعه است همان تا پنج روز است

نایب رئیس - پیشنهاد آقای کازرون

(باین مضمون خوانده شد)

پیشنهاد می‌کنم قسمت اول از ماده ۸ این نوع اصلاح شود هرگاه حکم مشترك حاضر نشود دو حکم دیگر رسیدگی کرده و رای خودشان را پس از بازده روز خواهند داد

نایب رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی -- بنده گمان می‌کنم مقصودشان از اینکه میگویند بعد از پنج روز بعد از رسیدگی است و الا رسیدگی و دادن رای در ظرف پنج روز برای يك امر ده نومان هم ممکن نیست تا چه رسد باینکه يك امری که محتاج بدیدن دفاتر و اسناد و مدارك و شنیدن اظهارات طرفین باشد و بعد هم بنشینند و رای بدهند و کلیه اینها در ظرف پنج روز بشود ؟ این واقعا محال است میفرمائید محال نیست قالبی و ریخته توی يك ظرفی در میاورند بنده عرض می‌کنم اگر بخوانند يك امر تجاری را رسیدگی کنند و اسناد و مدارك طرفین را ببینند این شاید بکماه دو ماه وقت لازم دارد که خطوط و دفاتر و اسناد را ببینند و از روی حقایق رای بدهند بنده عقیده ام این است که هر چند مدتی که برای رسیدگی لازم است باید به حکم ها وقت داد پس از آنکه رسیدگی شد آنوقت حکمها رای خودشان را بدهند میفرمائید برای رای دادن بازده روز زیاد است و پنج روز باشد من حرفی ندارم ولی رسیدگی و رای دادن پنج روز گمان نمی‌کنم عملی باشد مع هذا اختیار با شماست

وزیر عدلیه -- عرض می‌کنم يك قسمت دعاوی هست که به سهولت میشود قطع و فصل کرد و يك قسمت دعاوی هست که ممکن است خیلی طول بکشد مخصوصاً بایستی سعی کرد که حکمیت اسباب تسریع کار شود با این حال اگر دعاوی بود که آن دو نفر توانستند در ظرف پنجروز رایشان را بدهند که بسیار خوب و اگر نشد

آن حکم يك را انتخاب میکنند که سه نفری بنشینند و کار را تمام کنند نه اینکه مدت زیادی طول بکشد و کار هم تمام نشود

نایب رئیس -- رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای کازرونی آقایانیکه موافقتند قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس -- تصویب نشد . پیشنهاد آقای ملک مدنی .

(بمضمون ذیل قرائت شد)

پیشنهاد می‌نمایم از ماده هشتم کله قوانین در صفحه پنج از سطر اول حذف شود .

نایب رئیس -- پیشنهاد آقای بامداد هم همین مضمون است .

(باین نحو خوانده شد)

پیشنهاد می‌کنم در سطر اول صفحه پنج از قسمت ب کله قوانین حذف شود

نایب رئیس -- آقای ملک مدنی

ملک مدنی -- اینجا در صورتیکه ما قائل شدیم اشخاص که حکم معین میکنند سواد داشته باشند این دیگر کله قانون را لازم ندارد البته اشخاص وقتی که سواد نداشته باشند هیچوجه مراعات قوانین را نمیتوانند بکنند در مقدمه هم که تصریح شده است حکمها تابع مقررات قانون اصول محاکمات حقوقی نیستند بنده نفهمیدم مقصود از قوانین چیست اگر قانون اصول محاکمات حقوقی است که تصریح شده نباید مراعات کنند اگر قوانین دیگر است که بفرمایند باین مناسبت بنده پیشنهاد حذف کردم

نایب رئیس -- آقای بامداد شما توضیح دیگری دارید ؟

بامداد -- بلی در جلسه گذشته عرض کردم خصوصیت حکم این است که تشریفات ندارد یکی هم فقط خبریوت و بصیرت در همان موضوع لازم دارد و س . در سربك

ده سر يك جریب زمین دعوی شده . این چه میخواهد این فقط خبریوت میخواهد که تشخیص بدهد حق با کی است . الان تمام حکمیت های صنفی که میشود اختلاف هایی که پیدا میشود فرض بفرمائید سر پنج من آهن بیست من برنج يك سر قفلی دکلف برای اینها کی را حکم میکنند ! کسی را که از موضوع اطلاع دارد . دیگر قاضی القضاة و اقضی القضاة لازم ندارد . اگر میخواهید از موضوع حکمیت استفاده کنید این لفظ را بردارید و آنکهی باین ابهام و اجمال نوشتن (قوانین) بطور مطلق ممکن است محکمه اگر میل نداشته باشد بگوید آفا مخالفت بافلاان ماده کردی . چون محکمه مجزی است و حق هم دارد بکنفر حکم لازم نیست تمام قانون ها را بداند . آقای مخبر در جلسه قبل به بنده توضیح دادند که غرض قوانین مدنی است بنده گفتم که این لفظ مطلق است ایشان فرمودند که قوانین مدنی است بقرینه شما را بخدا اینجا کتاب علمی است یا قانون عادی که از قرینه استنباط شود اگر میخواهید از حکمیت استفاده کنید این کله باید برداشته شود

نایب رئیس -- آقای مدرس

مدرس -- آقایان گمان می‌کنم که آن قوانینی که پیش عدلیه داشت و منداول بود مطالعه نکرده اند این عبارتی که در اینجا هست عین عبارتی است که در اصول محاکمات در فصل حکمیت قائل شده با اگر بخوانید به اصطلاح تحصیل کرده ها که شما اسمش را میگذارید تحصیل کرده عین ترجمه است این عبارت همان عبارتی است که در اصول محاکمات است و آن عبارتی که در اصول محاکمات است عین ترجمه است که از جاهای دیگر شده برایتان حالا عرض می‌کنم يك قوانین اداری است که ترتیب اداره است که اصول محاکمات متکفل آن نوع مضامین است اینها در حکمیت ملغی شد ولی يك قوانینی است که مربوط بماهیات مطالب است جاهل بکنند . آن قوانین مراعی است عالم بکنند مراعی است اگر حکمیت جاهل

نشستند و دو نفر اختلافی دارند در يك مسئله که یکیش بر گشت کرد بمخالفت با قوانین مسلمة مملکت چه مذهبی . چه مدنی . این برای حکم فایده دارد یا ندارد ؟ قانون مملکتی مسلمی که قانون ماهیات کار است جاهل باید اینها را مراعات بکنند ، محکمه باید مراعات بکنند همه کس باید مراعات بکنند آنچه نباید مراعات بکنند کیفیت ترتیب اداری است و تشکیلات محاکمه که حکمیت نباید مراعات بکنند . مثلاً اگر دو نفر نشستند و صلح دادند و مورد صلح يك مسئله شد که مخالف قوانین مملکتی شد آن صلح درست نیست صلح اگر واقع شد در يك چیزی که مخالف قوانین مسلمة مملکتی چه راجع بمذهب باشد و چه راجع بقوانین اساسی و اصولی مملکتی باشد باطل است حکمیت صلح هم بدهند باطل است این عبارت در اصول محاکمات عیناً و بعینه هست و اختصاص بمهم ندارد همه دنیا اینچنین است . يك قوانین مسلمة دارند که باید محفوظ باشد می خواهد جاهل بکنند میخواهد عالم بکنند این عبارت همان عبارت است و چیز تازه نیست .

نایب رئیس -- رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای ملک مدنی

ملک مدنی -- بنده استرداد می‌کنم

نایب رئیس -- آقای بامداد که استرداد نکردند رای میگیریم آقایان موافقتن قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس -- تصویب نشد . پیشنهاد آقای دکتر طاهری .

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میشود در سطر چهارم از صفحه پنج از ماده

۸ اصلاح عبارتی ذیل بعمل آید

بجای عبارت و اسباب مدارك و دلائل رای تصریح

شود نوشته شود و مدارك و دلائل رای تصریح شود

مخبر - بنده قبول میکنم

مدرس - باید اسناد باشد در چاپ اشتباه شده

وزیر عدلیه - صحیح است بنده تصور میکنم همان طور که آقای مدرس تذکر دادند اینجا يك اشتباهی شده و غلط چاپ شده متأسفانه بنده می بینم کمتر اتفاق می افتد که مطبعه مجلس اینهمه غلط چاپ کند. اسناد و مدارك بوده است در اینجا غلط چاپ شده است

دکتر طاهری - اسباب به اسناد تبدیل شود و يك و او هم اضافه شود آنوقت مطلب اصلاح میشود

نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد

(مضمون آنی خوانده شد)

پیشنهاد میکنم سطر پنجم صفحه پنج از قسمت ب اینطور نوشته شود

هرگاه پس از ختم رسیدگی دو نفر از حکم ها در رای توافق نموده و حکم دیگر از امضای رای الی آخر نایب رئیس - آقای بامداد

بامداد - این مسئله واضح است قدری اجمال دارد نوشته هرگاه بعضی از حکم ها از دادن رأی امتناع نمایند اما کی؟ معلوم نیست و قضیه این است که اگر اکثریت بطرف موضوع رفت و بکنفر بعد از رسیدگی و ختم موضوع امضا نکرد آنوقت محکمه رای اکثریت را اجراء خواهد کرد ولی عبارت واضح نیست این بود که بنده این پیشنهاد را کردم

وزیر عدلیه - مطلب ماده هم همین است که حکم ها رسیدگی میکنند و دو نفر موافقت میکنند و آن یکی امتناع میکنند چون مطلب همین است مانعی ندارد

مخبر - بنده هم موافقت میکنم

نایب رئیس - پیشنهاد آقای افسر

(باین نهج خوانده شد)

پیشنهاد میکنم قسمت آخر جزء دوم ماده هشت اینطور اصلاح شود

ولی نباید مخالفت با قوانین و شرائط قرار داد حکمیت نماید
مخبر - بنده قبول میکنم این پیشنهاد را
نایب رئیس - پیشنهاد آقای استرابادی
(شرح آنی قرائت شد)

در ماده هشت جمله پ سطر سوم اینطور اصلاح شود
چنانچه از تاریخ ابلاغ تقاضای مزبور تا پنج روز حکم جدید حاضر نشود استرابادی

وزیر عدلیه - این نامین شده است.
استرابادی - مقصودم از این پیشنهاد این است که این تاریخ زیاد است.

نایب رئیس - نامین شد. رای گرفته میشود بماده هشت با اصلاحاتی که آقای مخبر قبول کرده اند آقایانیکه موافقتند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده نهم

(مضمون ذیل خوانده شد)

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد تا ده روز پس از ابلاغ میتوان تقاضای تجدید نظر کرد هیئت تجدید نظر تشکیل میشود از دو حکم سابق باستثنای حکم مشترك که مطابق ماده ۴ مجدداً انتخاب میشود حکم هیئت قطعی است

نایب رئیس - آقای حاج شیخ بیات

حاج شیخ بیات - بنده در موضوع اصل لایحه در کمیسیون يك نظریاتی داشتم بعرض آقایان اعضاء کمیسیون رساندم ولی بدبختانه مورد توجه واقع نشد. در ماده نهم هم بعضی عرایض کردم راجع بقسمت تجدید نظر در اینکه اصطلاح حکم در عرف ما و در شرح عبارت است از تراضی و تسالم دو نفر شخص نالی و حکمیت اجباری مثل وکیل اجباری میباشد...

مدرس - مثل محکمه اجباری میماند والا دفع افسد بفساد است

حاج شیخ بیات - ما آمدیم در يك مدت بیست

سال مملکت مشروطه يك قوانین موضوعه برای قضائیات مملکت تأسیس کردیم و در تمام ادوار مجلس در هر دوره هم يك کتابهایی در اطراف قوانین اصول محاکمات و غیره ایجاد کردیم و برای مقدمات ورود قاضی و تهیه قضات خوب هم بيك مرجحات و اصولی قائل شدیم از نقطه نظر حفظ حقوق مردم بوده همه این قوانینی که وضع شده يك دفعه تمام آن قوانین را در نتیجه این قانون حکمیت آمدم و بوسیدیم و گذاشتیم

توی طاقچه برای اینکه قانون حکمیت در اینجا میگوید که وقتی یکی از طرفین متداعین تقاضای حکمیت کرد طرف دیگر هم اجبار دارد که حکم از رای خودش معین کند بعد از اینکه این دو طرف حکم را معین کردند محکمه هم يك حکم ناک که در حقیقت قاضی قطعی آن حکم ناک است معین نمود ما برای حکومت کردن بین طرفین متداعین راجع بيك قاضی که مطابق يك قوانین و يك اصولی میآید و پشت يك میز را می گرفت و بيك احکامی صادر میکرد يك شرایط خیلی مفصلی قائل بودیم و بعد هم که حکم او از تحت امضای او میگذاشت برایش يك مراحل دیگری قائل میشدیم از قبیل استیناف و نیز در حالی که همان قاضی خودش هم شخصاً بيك مسؤلیت های خیلی فوق العاده داشت که در هر قسمت از قوانین موضوعه تخلفاتی میکرد بيك محاکم انتظامی قائل بودیم برایش که در تحت بيك محاکمات و مسؤلیت هائی می افتاد...

آقا سید یعقوب - ماده ۹ است. در کلیات صحبت میکنید.

حاج شیخ بیات - بنده توجه دارم. تجدید نظر است آقا کلیات نیست. در اینجا آمده اند حاکم ناک که قاضی حقیقی است برای تمام این مملکت بدون هیچ شرط و قیدی و مطلق العنان او را حاکم علی الاطلاق بر حقوق مردم قرار داده اند...

عمادی - حاکم اکثریت است

حاج شیخ بیات - اگر با حکم طرف من موافقت

کرد آن اکثریت است اگر با حکم بنده موافقت کرد آن اکثریت است...

بروجردی - ناک حاکم نیست

حاج شیخ بیات - حاکم است آقا. اجازه فرمائید بنده عرایضم را بکنم بعد شما بفرمائید حاکم حقیقی حکم ناک است برای اینکه حکم از طرف من بر علیه من حکم نمیکند. حکم طرف بر علیه آن طرف حکم نمیدهد. فقط این حکم ناک است که وسط واقع شده که هر طرف میخواهد میچرباند. اگر موافق با حکم من شدم اکثریت پیدا میکنم اگر موافق آن طرف شدا اکثریت با آن طرف است قاضی حقیقی همان حکم ناک است بنده در اینجا در موضوع اینجاده ۹ مخصوصاً در حضور آقای وزیر عدلیه گفتم که خوب است راجع به تجدید نظر ما بيك اصولی را قائل شویم که افلا در مرحله نالی حقوق ضعیف ملحوظ شود برای اینکه به عقیده بنده این قانون مستلزم کشتن حق ضعیف است برای اینکه هر کس که قدرت دارد حکم ناک به نفع او کار را تمام میکند و در نتیجه طرف ضعیف محکوم خواهد شد و هیچ مسؤلیتی هم متوجه آن قاضی که حکم را معین میکند نیست و همینطور بر آن حکمی هم که این طور حکم داده مسؤلیتی متوجه نیست از میان سه نفر بيك نفر را محکمه بعنوان حکم ناک معین میکند و در واقع باو میگوید برو هر طور دلت میخواهد بکن او هم میرود حکمی میدهد در صورتیکه هیچ مسؤلیت ندارد. محکمه انتظامی هم او را تعقیب نمیکند. وقتی هم که به محکمه بگویند چرا این حکم را معین کردی میگوید من مجبور بودم که با قید قرعه از میان سه نفر بيك نفر را انتخاب کنم و همین کار را هم کردم و از این جهت ایرادی بر من متوجه نیست بنده در تمام قسمت عرایضم جوانی که شنیدم فقط سرعت جریان بود و گفته میشد از نقطه نظر علافتندی که ما بسرعت جریان امور قضائی داریم از این جهت این طور قرار دادیم و این قانون را هم بيك قانون

خوبی میدانیم. اما بعقیده بنده سرعت جریان خیلی خوب است ولی ضمناً باید يك ترتیبی شود که کلاه مردم هم محفوظ ماند و حقوق مردم تضییع نشود والا اگر بنده شود کلاه مردم بر داشته شود سرعت جریان فائده ندارد بلکه باعث خرابی امور و تضرر مردم است عدالت که در مملکت اجرا میشود برای حفظ حقوق مردم است. پس نباید کلاه مردم را بر داشت و حقوق مردم را ضایع کرد به خیال آنکه کار سرعت می گذرد و این که آقایان می فرمایند کار زود می گذرد و تمام میشود بنده عرض میکنم آن بدبخت بیچاره که کلاهش رفته او خلاص نشده از این نقطه نظر بنده متعده هستم حالا که آقایان در قسمت اول موافقت کردند در قسمت نانی هم با بنده موافقت فرمایند و يك راه مفری برای طرف مظلوم و بدبختی که حقتش باعمال شده باقی بگذارند و مسئله تجدید نظر را اقلای قائل شوند و این تجدید نظر هم باید در محکمه قضائی بعمل آید برای اینکه آن حکم هائی که کار را خاتمه داده اند از دو حال خارج نیست بعضی از نمایندگان - (با همه هم) مقصودشان را بگوئید در ساعت که میشود حرف زد!

حاج شیخ بیات - چیز غریبی است. هنوز عرض بنده تمام نشده چه اصراری است که بنده زود تمام کنم بنده میخواهم يك چیز خوبی بگذرد. مقصود این است در قسمت تجدید نظر اقلایك طوری بشود که در محکمه قضائی بعمل بیاید و حقوق مردم تضییع نشود برای اینکه حکمها با واقعاً طوری شده که بین متداعیین را صلح و سازش داده اند اگر این طور باشد که خیلی خوب است و هر دو طرف راضی هستند و هیچیک هم تقاضای تجدید نظر نمی کنند ولی اگر حکمها بوجه تسالم حکومت نکرده باشند نظر خصوصی نسبت بیکی از متداعیین اعمال کرده باشند با قوم و خویشی بخرج داده باشند یا بواسطه اعمال قوه و قدرت یا هر چه رفیع - چرا در ماده ۹ صحبت نمیکنید همش را کله

گذاری میکنید؟

حاج شیخ بیات - عرایض بنده راجع بماده ۹ است شما چرا گوش نمیدهید بنده عرایض منطقی دارم حضرتعالی درست توجه فرمائید

عرایض بنده راجع بقسمت تجدید نظر است که باید در محکمه انتظامی بعمل آید

نقده الاسلامی - در کلیات حرف میزنید

حاج شیخ بیات - حضرتعالی باید تکلیف خودتان را معین کنید تکلیف بنده را نمی توانید معین کنید. مقصود این است اگر در صورتیکه حکمها قضیه را بطور تسالم خاتمه ندادند و روی ابطال حق یکی از طرفین حکم کردند باید راه حلی قرار داده شود برای تجدید نظر و باین ترتیبی که در این جا قرار داده اند مطلب را تأمین نمیکند زیرا باز همان قاضی يك حکم ثالث را معین میکند پس باید يك نوعی قرار داده شود که جبران کند و آن این است که تجدید نظر در محکمه قضائی بعمل آید و قاضی باید دوباره رسیدگی و تجدید نظر کند نه حکم غرض این است آن طرفی که تقاضای تجدید نظر میخواهد باید وسیله در پیش داشته باشد تا بتواند حق خودش را تقاضا کند و راهش هم این است که یا باید حق تجدید نظر در محکمه قضائی با و داد و یا حق استیناف باید با و داد و با این ترتیب هم ممکن است سرعت جریان حاصل شود و هم حق آن بیچاره که کلاهش بر داشته شده محفوظ ماند. از اینجهت بنده عقیده دارم که آقای وزیر عدلیه هم با این ترتیب موافقت فرمایند این بود عرایض بنده و از آقایان تقاضا میکنم که با این نظریه بنده موافقت فرمایند که حقوق مردم ضایع نشود. پیشنهاد هم کرده ام و انشاء الله آقایان موافقت خواهند فرمود. و الا این قانون عملی نخواهد بود فرضاً که حالا بگذرد چندی دیگر مجبور میشویم آنرا فسخ کنیم

حاج آقا رضا رفیع - چه قدر حرف میزنید؟

حاج شیخ بیات - آقا بنده حرفم را بزنم. این چه ترتیبی است؟ یعنی چه؟

زوار - بفرمائید. دو ساعت دیگر هم حرف زنید!

حاج شیخ بیات - بنده وقتی میتوانم حرفم را بزنم که شما ساکت باشید. عادت کرده اید آقا؟! بنده از این هوا در نیروم. این را مطمئن باشید. مقصود این است که يك پیشنهادی هم بر طبق نظریه خودم حاضر و تقدیم کرده ام که تجدید نظر در محکمه استیناف بشود و بعد از آن حکم قاطع باشد و با این ترتیب جمع بین تمام نظریات خواهد شد

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

نایب رئیس - پیشنهادها قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد ده روز پس از ابلاغ می توان تقاضای تجدید نظر کرد مگر اینکه در قرار داد حکمیت به رضای این حق را اسقاط نموده باشند. هیئت تجدید نظر تشکیل میشود از دو حکم مختص باضام سه نفر از اشخاصی که با رضای با بطریق ذیل معین میشوند. محکمه از بین شش نفر از اشخاص که نسبت به سنخ دعوی آنها را بصیر میداند و طرفین دعوا در نزد آنها اتفاق نمایند سه نفر را بقرعه معین میکند حکم این هیئت قطعی است.

تبصره - در دعاوی که مدعی به بیش از ده هزار تومان است بجای تجدید نظر حقوق مستانف بشرط دادن رده صد چهار محکوم به میتوانند تقاضا کنند که محکمه استیناف در صورتیکه رای حکم را نایب کند قابل تمیز نیست و این استیناف مانع از نادیده حق الزحمه حکمهای بدوی نخواهد بود.

دادگر - شیخ رئیس

نایب رئیس - آقای دادگر

دادگر - وقتی که ماده چهار مطرح بود بنده استفاده

کردم و عرض کردم ترتیب حکمیت را باید روی اساسی گذاشت که خطر اعمال نفوذ يك نفر شخص مغرض ممکن نباشد. فرض فرمائید اگر يك قاضی آمد و در بین حکمها يك سه نفری را که بین خودش و یکی از متداعیین معهود بود انتخاب کرد و خواست يك کارهایی بکند نباید گذاشت. بالاخره آن ماده تصویب شد و این فکر هم همینطور در بین ماها معهود و جاری بود در فاصله امشب ما مشاوره کردیم فکر کردیم که شاید برای این فرض و احتمال يك راه حل اساسی پیدا کنیم و در نتیجه مشاوره و با جلب نظر آقای وزیر عدلیه بالاخره این طور بنظرمان رسید که این قضیه را ناجائی که ممکن است برای آن بیچاره که در چنین تنگنا و مضیقۀ دچار میشود تسهیلات قائل شویم و آن این بود که تجدید نظر را خواستیم يك قدری وسیع تر و بصره آنکسی که تقاضا کرده بگذاریم. بالاخره گفتیم اگر راضی حاصل نشد و یکی از طرفین تقاضای تجدید نظر نمود آن حکم مشترك را حذف میکنیم و شش نفر را بطرفین عرضه می کنند. اگر بموجب ماده پنج که مواع تعیین حکم را معین میکند رد شوند یعنی اگر یکی از طرفین یا هر دو توافق بر ردش کردند باز رد میشود والا از بین آن شش نفر سه نفر با قرعه انتخاب میشوند و بعد و نفر سابق این پنج نفر تجدید نظر خواهند کرد با این ترتیب اشکال دارد که پنج نفر بلکه نه نفر را بتوانند ذخیره نگاه دارند برای اعمال نفوذ. و دور بنظر میاید که يك همچو عده برای يك فکر واحدی حاضر باشند که برخلاف حق و عدالت حکم بدهند. بعلاوه يك فکر دیگری هم ایجاد شد که آنها بجای خودش صحیح است و آن این است که نشانی را که یکی از متداعیین برای اعمال نفوذ بر علیه طرفش بکار میبرد غالباً برای ارقام و شیفرهای بزرگ است. زیرا در ارقام سیصد تومان و چهارصد تومانی کسی اساساً بفکر پشت هم اندازی و تشبث نمی افتد و این کارها غالباً برای مبالغ کلی و ارقام زیاد

اعمال میشود و برای مبالغ کثیری مصادف میشود با اقداماتی میشود. از این جهت ما از ده هزار تومان به بالا را پیشنهاد کردیم و نتیجه این فکر این میشود که کسی که تقاضای تجدید نظر را میکند، مخیر است که یکی از دو شق یکی را اختیار کند یکی اینکه با دادن ودیعه استیضایی آن تجدید نظر باین وسعت را که در قانون معین است بخواند یا اینکه به ترتیبی که ذکر شده تقاضای تجدید نظر بکند و آن وقت با داشتن این دو وسیله ممکن است خودش را از مضیقه و مخمصه خلاص کند ما فکر کردیم و خواستیم یک کاری بکنیم که مسئله از افسراط و تقریط هر دو مصون باشد و با جمعی از رفقا هم توافق نظر حاصل شد و حالا امیدوارم که مقبول اکثریت واقع بشود

نایب رئیس - آقای حاج بیات

حاج شیخ بیات - يك قسمت از عرایض بنده را آقای دادگر خودشان فرمودند ولی آن قسمت از ده هزار تومان بیالا را بنده مخالفم اگر این پیشنهاد برای مملکت آمریکا بود خیلی خوب و صحیح بود زیرا در آنجا مردمش خیلی متمول و ثروتمند و دعاویشان اغلب از ده هزار تومان متجاوز است ولی در این مملکت فقیر کمی که هزار تومان دارد معمول است و اکثر دعاوی در حدود هزار و دو هزار تومان است و از تمام دعاوی صد پنج آنها پنج هزار تومانی یا ده هزار تومانی نخواهد بود زیرا مملکت اساساً فقیر است آنوقت اگر بخوایم این نظر را قائل شویم مثل است که اساساً استیضای نداریم زیرا شما اختصاص می دهید حق استیضای را بکسانی که دعاویشان از ده هزار تومان بیالا است پس برای حفظ هر دو نظر که هم سرعت جریان باشد و هم حفظ حقوق مردم شده باشد باید آقایان با آن نظریه بنده موافقت فرمایند و با این ترتیب این لایحه تکمیل خواهد شد و بنده موافقت میکنم که از هزار تومان بیالا شد نه ده هزار تومان زیرا چنانچه عرض کردم مردم این مملکت اغلب فقیر و اکثر دعاوی

در این حدود است و غیر از این عملی نیست. وزیر عدلیه - بنده از آقایان خواهش میکنم از نقطه نظر لطفی که اغلب با بنده دارند چون وقت تنگ است مطالب را يك قدری کوتاه کنند. با این نظریات مختلفی که اظهار شد بالاخره پیشنهادی که بنده میتوانم قبول و موافقت کنم همان پیشنهاد آقای دادگر است و اگر بخوایم دستش زبیم عیب های دیگر پیدا میکند و امیدوارم آقای مخبر هم همین را قبول کنند بلکه این قانون زودتر بگذرد.

نایب رئیس - آقای مدرس

مدرس - عرض میکنم خوب است اولاً آقایان رفقا کمیسیون توجه فرمایند مذاکراتی که راجع باستیضای شد معلوم میشود آقایان کمیسیون با آن همراه نیستند زیرا منظوری که ما از این حکمیت داریم این است که کار بسرعت و زود بگذرد. اگر میخواهیم استیضای قائل شویم عشر این مملکت بلکه زیادتر اهلش دسترسی باستیضای ندارند و اگر هم بخوانند دسترسی پیدا کنند باز بهمان زحمتهای و محظوراتی که سابقاً در کار بود دچار خواهند شد. این نظر آقایان اعضاء کمیسیون بود که در واقع نظر صلاحی بود. چون این قانون بعقیده بنده يك قانون خوبی است و این يك فکری بود که بهتدا طلوع کرد و در بعضی اذهان وارد شد و امیدوارم برای مملکت هم خیلی نافع باشد و نتایج خوب بدهد لکن در جلسه قبیل دی-دم بعضی متوجه شدند باینکه تجدید نظر داشته باشد. آقایانیکه این نظر را داشته امشب جمع شدند در اطاق و يك وجه حل جمعی در نظر گرفته شد و آن این بود که تجدید نظر شود باینطور که سه نفر حکم جدید معین شود با آن دو نفر که جمعا پنج نفر بشوند و من عقیده ام این است که چون این اشخاص بانتخاب خود طرفین و با قرعه معین میشوند از تمام این محاکمی که آقایان میفرمایند نافع تر است. آقای شیخ العراقرین هم يك حرفهای هوایی زدند و گوشم

نمیدهند. این پنج نفر نایب حیدری که محکمه بحکم قرعه معین معین میکنند از هر جهت بهتر است. چرا؟ بجهت اینکه محاکم مجبوری کامل بود و این اقلان معین حکم با اختیار خود شخص است و آقایان رفقای کمیسیون عقیده دارند که این قسمت پیشنهاد استیضای از ده هزار تومان به بالا تجزیه شود (خوب است آقایان قدری دقت فرمایند) آخر باز هم دوره مجلس میآید و کلای داناز از ما هم خواهند آمد که تجربه شان زیادتر خواهد بود اگر آنها استیضای را مقتضی دیدند البته اضافه خواهند کرد ولی حالا بنده استیضای عقیده ندارم و خیال میکنم باز همان اشکالات سابق ایجاد خواهد شد و بنده معتقدم همان جوری که توافق شده مجلس رای بدهد باقیش را بگذارند برای ادوار بعد

مخبر - بنده اساساً با این پیشنهاد موافقم ولی چون بعضی از رفقای کمیسیون مخالفند . . . .

آیه الله زاده خراسانی - بنده هم موافقت میکنم

مخبر - پس بنده هم قبول میکنم

نایب رئیس - آقای عدل پیشنهاد تنفس کرده اند

جمعی از نمایندگان - با همه مخالفیم

عدل - پس میگیرم

پیشنهاد آقای مدرس

پیشنهاد میکنم بعد از لفظ نظر کرد نوشته شود مگر این که در قرار داد حدیث اسقاط حق تجدید نظر قید شود.

وزیر عدلیه - بنده قبول میکنم

مخبر - بنده هم قبول میکنم

پیشنهاد آقای دکتر طاهری

پیشنهاد میکنم آخر ماده نه عبارت حکم هیئت قطعی است تبدیل شود بحکم هیئت تجدید نظر قطعی است

وزیر عدلیه - این واضح است اگر هم نمیفرمودید همینطور بود

پیشنهاد آقای حاج شیخ بیات

بجای ماده ۹ ماده ذیل را پیشنهاد میکنم

از حکم حکم غیر منفرد تا ده روز پس از اسلاخ میتوان در محاکم استیضایی تقاضای استیضای نمود حاج شیخ بیات - بنده نسبت باین ماده عقاید خودم را در ضمن مخالفت عرض کردم اینکه آقای مدرس يك نکته فرمودند فرمودند این پنج نفر حکمی که معین میشود بهتر از آن قضای ها هستند که تا بحال مطابق قوانین قضاوت میکردند.

مدرس - اجباری بودند

حاج شیخ بیات - اینهم اجباری است فرق آن اجباری با این این است که آن اجباری در تحت يك قوانینی سوظف بود حکم بدهد ولی این اجباری در تحت دلخواه است یعنی مقید هیچ قوانینی نیست مگر قوانین اصلی و اساسی مملکتی ولی قوانین محاکمی و سایر قوانینی که قضات در محاکمات مقید هستند این حکم مقید نیست بعلاوه بنده عرض کردم این قانون همان طوری که آقای وزیر عدلیه فرمودند از نقطه نظر سرعت جریان ایجاد شده ولی در صورتی که بشود جمع کرد این سرعت جریان را که با حفظ حقوق يك بدبختی توام بشود البته بهتر است. از این نقطه نظر بنده در این پیشنهاد توضیحی که عرض میکنم این نکته است آن قسمت هائی که بخوبی تمام میشود که قطع شده و تجدید نظر لازم ندارد ولی در آن قسمت هائی که حق بکنفر بدبخت از بین رفته او باید يك قضای حقیقه حکمش باشد که مقید به يك قوانینی باشد نه حکمهای که مقید به قوانینی نیستند باید يك قضای مقید به قوانینی حکومت بکند که این آدم از روی چه اصولی حکم کرده و حفظ حقوق آن بدبخت را بکند و این حکمی را که استیضای خواهد کرد و این حکم قطعی خواهد بود تمام جریان مدت سه ماه نخواهد کشید در مدت حکمیت و مدت استیضای هم حفظ حقوق مردم شده و هم سرعت جریان در آن ملاحظه شد

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای

حاج شیخ بیات آقایان موافقتین قیام فرمایند

(چند نفر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد

پیشنهاد آقای مولوی

بصره ذیل را بماده ۹ پیشنهاد میکنم

بصره - راجع به ودیعه موافق ماده ۹۸ قانون اصول محاکمات

حقوقی رفتار خواهد شد

ذیلاً توضیح میدهم نظر به اینکه مواد مربوطه اربعیه

بواسطه الغاء آن که عملاً فسخ شده و در این مورد که

قائل بود بعد میشود باید تکلیف آن معین شود این است

که بصره فوق را پیشنهاد نمود

مخبر - این پیشنهاد قسمت اخیرش منضم دلائل پیشنهاد

است چون اساساً این پیشنهاد صحیح است و باید تکلیفی

برای این قضیه معین شود و بهترین تکلیف همان تکلیفی

است که در قانون محاکمات معین شده است بنده هم قبول

می کنم

نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد

بامداد - بنده میخواستم اصل ماده را تأیید کنم

حالا استرداد میکنم

پیشنهاد آقای دشتی

پیشنهاد میکنم بصره ماده ۹ حذف شود

دشتی - بصره که آقای دادگر پیشنهاد کردند این

بصره بعقیده بنده بکلی نقض غرض است. برای اینکه

اصولاً قانون حکمیت را برای این مجلس آوردند که زودتر

دعاوی تصفییه شود و گریبان مردم از شر محاکم و از شر این فورمالیتهای

اداری راحت شود این مسئله را هم که آقای مدرس

پیشنهاد فرمودند صحیح است بنده ناچار خودم بکنفر

حکم را معین میکنم و میگویم تو هر چه حکم کنی من

هم قبول می کنم حالا اگر من اشتباه کرده باشم تقصیر

قوانین مملکتی نیست و اگر آقایان خیال میکنند که با

وضع قوانین بتوانند عدالت مطلقه را در مملکت جاری

بکنند محال است و علاوه عدالت در یک مملکتی پیشرفت

میکند که روحیات آن مملکت و اخلاق و ملکات فاضله

ما بوس شدیم و مجبور شدیم که این قانون حکمیت را
بیآوریم؛ از این نقطه نظر بنده میخواستم تقاضا کنم از
آقایان که با این پیشنهاد بنده موافقت فرمایند اگر چه
با تمام پیشنهادها موافقت میفرمایند غیر از این پیشنهاد
بنده که برای حفظ حقوق مردم است

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای

حاج شیخ بیات آقایان موافقین قیام فرمایند

(دو نفری برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. رای گرفته میشود به

خود ماده بدون بصره و بصره که آقای مولوی پیشنهاد

کرده اند بصره نالی میشود اول بخود ماده رای گرفته

می شود

(ماده مزبور بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد ناده روز پس از

ابلاغ میتوان تقاضای تجدید نظر کرد مگر اینکه در قرار

داد حکمیت بتراضی این حق را اسقاط نموده باشند هیئت

تجدید نظر تشکیل میشود از دو حکم مختص سابق به

انضمام سه نفر از اشخاصی که با بتراضی یا بطریق ذیل معین

می شوند :

حکمه از بین شش نفر از اشخاصی که نسبت به سنخ

دعوی آنها را بصیر میداند و طرفین دعوی در رد آنها

اتفاق نمایند سه نفر را بقصره معین میکنند حکم این

هیئت قطعی است

نایب رئیس - رای گرفته میشود به اصل ماده

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. بصره اول.

این طور خوانده شد

بصره اول - در دعاوی که مدعی به بیش از ده

هزار تومان است بجای تجدید نظر مستانف بشرط دادن ودیعه

صدی چهار محکوم به میتواند تقاضا کند که محکمه

استیناف صلاحیت دار در رای حکم های بدوی تجدید
نظر نماید حکم استیناف در صورتیکه رای حکم را تأیید
کند قابل تمیز نیست و این استیناف مانع از نادیده
حق الزوجه حکمهای بدوی نخواهد بود.

نایب رئیس - رای گرفته میشود به بصره اول

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. بصره دوم

(شرح آن خوانده شد)

بصره ۲ راجع به ودیعه موافق ماده ۹۸ قانون

اصول محاکمات حقوقی رفتار خواهد شد

نایب رئیس - رای گرفته میشود به بصره دوم

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. رای گرفته میشود بماده

با دو بصره آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است

جمعی از نمایندگان - تنفس

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از

نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)

نایب رئیس - ماده ده قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۰ در موارد ذیل حکمیت مرفوع میشود.

الف - در صورت تراضی طرفین که باید کتباً بمحکمه

ابلاغ شود

ب - در صورت فوت یا جنون یکی از متداعیین

ج - اگر در حین رسیدگی کشف اوضاع و احوالی

شود که مربوط به جنحه و جنایت و در حکم حکم

نافذ و مؤثر بوده و تفکیک جهت حقوقی از جرائی

ممکن نشود

(چند نفر بر خاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد

پیشنهاد آقای مولوی

تبصره ذیل را بماده ۹ پیشنهاد میکنم

تبصره - راجع به ودیعه موافق ماده ۹۸ قانون اصول محاکمات

حقوقی رفتار خواهد شد

ذیلا توضیح میدهم نظر به اینکه مواد مربوطه اربعیه

بواسطه الغاء آن که عملا فسخ شده و در این مورد که

قائل بود بعد میشود باید تکلیف آن معین شود این است

که تبصره فوق را پیشنهاد نمودم

مخبر - این پیشنهاد قسمت اخیرش متضمن دلائل پیشنهاد

است چون اساساً این پیشنهاد صحیح است و باید تکلیفی

برای این قضیه معین شود و بهترین تکلیف همان تکلیفی

است که در قانون محاکمات معین شده است بنده هم قبول

می کنم

نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد

بامداد - بنده میخواستم اصل ماده را تأیید کنم

حالا استرداد میکنم

پیشنهاد آقای دشتی

پیشنهاد میکنم تبصره ماده ۹ حذف شود

دشتی - تبصره که آقای داد تر پیشنهاد کردند این

تبصره بعقیده بنده بکلی نقض غرض است. برای اینکه

اصولاً قانون حکمیت را برای این مجلس آوردند که زودتر

دعای تصفیة شود و گریبان مردم از شر محاکم و از شر این فورمالیتهای

اداری راحت شود این مسئله را هم که آقای مدرس

پیشنهاد فرمودند صحیح است بنده ناچار خودم بکنفر

حکم را معین میکنم و میگویم تو هر چه حکم کنی من

هم قبول می کنم حالا اگر من اشتباه کرده باشم تفسیر

قوانین مملکتی نیست و اگر آقایان خیال میکنند که با

وضع قوانین بتوانند عدالت مطلقه را در مملکت جاری

بکنند محال است و بغلاوه عدالت در یک مملکتی پیشرفت

میکند که روحنیات آن مملکت و اخلاق و ملکات خاصه

ما بوس شدیم و مجبور شدیم که این قانون حکمیت را
بیاوریم؟ از این نقطه نظر بنده میخواستم تقاضا کنم از
آقایان که با این پیشنهاد بنده موافقت فرمایند اگر چه
با تمام پیشنهادها موافقت میفرمایند غیر از این پیشنهاد
بنده که برای حفظ حقوق مردم است

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای

حاج شیخ بیات آقایان موافقین قیام فرمایند

(دو نفری بر خاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. رای گرفته میشود به

خود ماده بدون تبصره و تبصره که آقای مولوی پیشنهاد

کرده اند تبصره نالی میشود اول بخود ماده رای گرفته

می شود

(ماده مزبور بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد ناده روز پس از

ابلاغ میتوان تقاضای تجدید نظر کرد مگر اینکه در قرار

داد حکمیت بتراضی این حق را اسقاط نموده باشند هیئت

تجدید نظر تشکیل میشود از دو حکم مختص سابق به

انضمام سه نفر از اشخاصی که با بتراضی یا بطریق ذیل معین

می شوند :

محکمه از بین شش نفر از اشخاصی که نسبت به سنخ

دعوی آنها را بصیر میدانند و طرفین دعوی در رد آنها

اتفاق نمایند سه نفر را بقدره معین میکنند حکم این

هیئت قطعی است

نایب رئیس - رای گرفته میشود به اصل ماده

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. تبصره اول.

این طور خوانده شد

تبصره اول - در دعای که مدعی به بیش از ده

زار تومان است بجای تجدید نظر مستانف بشرط دادن ودیعه

صدی چهار محکوم به میتواند تقاضا کند که محکمه

استیناف صلاحیت دار در رای حکم های بدوی تجدید
نظر نماید حکم استیناف در صورتیکه رای حکم را تأیید
کند قابل تمیز نیست و این استیناف مانع از نادیه
حق الزحمه حکمهای بدوی نخواهد بود.

نایب رئیس - رای گرفته میشود به تبصره اول

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. تبصره دوم

(شرح آنی خوانده شد)

تبصره ۲ راجع بودیعه موافق ماده ۴۹۸ قانون

اصول محاکمات حقوقی رفتار خواهد شد

نایب رئیس - رای گرفته میشود به تبصره دوم

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب بر خاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. رای گرفته میشود بماده

با دو تبصره آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است

جمعی از نمایندگان - تنفس

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از

نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

نایب رئیس - ماده ده قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۰ در موارد ذیل حکمیت مرفوع میشود.

الف - در صورت تراضی طرفین که باید کتباً بمحکمه

ابلاغ شود

ب - در صورت فوت یا جنون یکی از متداعیین

ج - اگر در حین رسیدگی کشف اوضاع و احوالی

شود که مربوط به جنحه و جنایت و در حکم حکم

نافذ و مؤثر بوده و تفکیک جهت حقوقی از جرائم

ممکن نشود

کسی را دارد اگر هم صغیر باشد ولی دارد چنانچه در سایر امور او هم کسانی دخالت دارند این هم همان حکم را دارد همینطور مجنون یا ولی خاص دارد یا ندارد بنابر این بنده این مطلب را نفهمیدم خوبست آقای مخبر توضیح بدهند

مخبر -- البته آقایان در نظر دارند که نقطه نظر از این ماده این است که حکمیت اثراتش مرتفع شود یعنی اگر کسی تعیین حکم کرد تعیین حکم مثل تعیین نایب است وقتی که این شخص مجنون شده است یا سفید شده یا فوت کرده است باید تجدید شود

نایب رئیس -- عده رای رای کافی نیست

رفیع -- اجازه میفرمائید

نایب رئیس -- بفرمائید

رفیع -- عرض میکنم اولاً از مقام ریاست خواهشمندم سؤال کنند از اداره مباشرت که چند نفر از آقایان نمایندگان مسافرت کرده اند و بنده گمان نمیکنم عده حاضر در مرکز ۱۱۵ نفر باشد اگر چنانچه این مسئله حل شد و برای رای هشتاد و پنج نفر کافی بود و بالاخره خبر مسافرت آقایان با اداره مباشرت رسیده باشد ما داخل کار شویم و الا مجلس را ختم کنیم و فردا شب جلسه تشکیل شود

نایب رئیس -- عده که خبر مسافرتشان با اداره

مباشرت رسیده عده کافی برای رای ۸۷ نفر است و اگر خبر نداده باشند نمیشود ماخذ قرار داد بنا بر این جلسه را ختم میکنیم جلسه آنبه فردا شب دستور بقا همین لایحه

نایب رئیس -- آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب -- يك قدری توجه بفرمائید در اینجا عبارت بک قدری خوب نیست

در صورت تراضی طرفین که باید کتباً بمحکمه ابلاغ شود یعنی چه؟ یعنی اگر تراضی کردند و بمحکمه ابلاغ نکردند اینجا باز حکم حکم باقی است پس این باید اینطور شود: در صورت تراضی طرفین اگر به محکمه ابلاغ نکردند یعنی به محکمه اطلاع ندادند آن وقت حکمیت باقی است

وزیر عدلیه -- عرض میکنم این مسئله که فرمودند بنده خیال میکنم بهمین شکلی که هست اگر بگذرد بهتر است برای اینکه مقید میشوند اشخاصی که تراضی کردند کتباً بمحکمه خبر میدهند که کی تراضی کرده اند و ختم شده و در صورتیکه بخواهیم این کار را بکنیم ممکن است يك اشکالی تولید شود که بعد از موقع معینه بیایند و اشکالاتی فراهم کنند و اسنادی هم نداشته باشند مثل تمام معاملات. وقتی که شما يك معامله میکنید چرا قرار میگذارید که سند کتبی باید باشد. برای این است اشخاصی بتوانند تشخیص بدهند که در چه تاریخ شما این معامله را کرده اید و بالاخره تراضی معلوم شود پس به همین شکلی که نوشته شده کافی است

پیشنهاد آقای عمادی

پیشنهاد میکنم که در مورد دو از ماده ۱۰ حذف شود.

عمادی -- بنده نفهمیدم مقصود از این مورد دو چیست برای اینکه در صورتیکه خودش فوت شده باشد يك

(مجلس شش ساعت و سه ربع از شب گذشته ختم شد)